

REDACTIA:
și
ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferencz u. Nr. 35.

Articoli și corespundențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concure, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI
PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.

PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂTATE:
Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci

Telefon pentru oraș
comitat Nr. 266.

Spre biserică.

În zilele trecute au fost mari turburări în Budapesta, cu morți și sute de răniți, pe lângă aceea cu pagube bănești prețuite la zece milioane coroane.

Optzeci de mii de muncitori au intrat în grevă și numai cu putere armată a putut fi suprimate mișcarea muncitorimei ce a luat proporțiile unei revoluții.

După întâmplarea aceasta nenorocită, ministrul de finanțe al Angliei David Lloyd-George, insistă în »Neue Freie Presse« din Viena pentru o soluțiune ce are o notă ce atinge direct sfera bisericescă. Dânsul susine anume că chestia socială numai cu ajutorul bisericilor se poate duce spre rezolvare. Importanța acestor declarații zace în faptul că le face un ministru, care ține să se știe, că dânsul e un radical democrat și aceasta calitate nu i-a absorbit-o fotoliul ministerial. În expunerile sale face imputări ordinii sociale de astăzi, el spune între altele: »Oamenii formează cea mai mare activă a statului, și totuși se face cu mult mai mare risipă de oameni, decât de pildă de cai ori de mașine«.

Problema reformei sociale nu este ușoară și numai treptat se poate realiza. Se recer mai nainte de toate regularea referințelor de locuință, a proprietății și a contribuțiilor.

La opera cea mare a reorganizațiunii sociale se recere concursul tuturor claselor. Clasele muncitoare nu pot face nimic fără concursul claselor medii și bogate. Numai prin unirea tuturor claselor în serviciul democrației adevărate să poate ajunge la scop. Aici la clasa bogată n'are în vedere pe trântori, ci pe aceia cari prin munca lor și-au câștigat averile, pentru că aceștia sunt cei mai laborioși oameni fără a căror concurs nu pot exista muncitorii«.

»Concursul acestora nu poate fi nici refuzat nici silit. În poziția acestui concurs este, să fie trezită conștiința claselor bogate și apoi să fie susținută viie. Aceasta problemă de educație socială incumbă mai presus de toate religiunii, bisericilor.. Între împrejurările de astăzi pare că aiurea democrația încunjură bisericile, s'ar

putea zice că e antibisericescă. În Anglia nu e așa și aș regreta nespun dacă s'ar schimbă aceasta stare de lucruri. — În momentele hotărâtoare din istoria noastră preoți nobili la suflet au intrat în acțiune pentru cei săraci și pentru poporul robit. În evul mediu biserică a fost unica speranță a asupriților. Biserică este și astăzi cea mai mare putere statornică din țară. Ea dă timbrul valorilor morale, ea stabilește idealurile poporului în toate referințele lui private și publice. Bisericile noastre de astăzi să nizuiesc a satisface datoriei lor sociale. Nu vor fi nici ele la perfecție, dar cine mai e perfect? Ele tot mai mult dau dovadă despre o înțelegere pentru problema de a trezi conștiința bogaților. Nu numai pentru binefacerile personale — căci pura caritate nu este suficientă astăzi — ci pentru conștiința datoriei lor sociale.

Democrația cere dela bogați să le susțină școli pentru copii, ca dânsii cari stau la adăpostul siguranței sociale să creeze și masselor un adăpost de siguranță socială, dânsii cari trăesc în locuințe bune și încăpătoare să sfârșescă mizeria de locuință a muncitorilor. Bogații nu vor purcede la împlinirea acestor datorii din inițiativă proprie; aici este vorba despre *conștiința socială*, și bisericile sunt mai mult în stare să trezească și cultive aceasta conștiință. Ele pot mai ușor deschide ochii bogaților. Numai un geam desparte vieța îmbelșugată și plină de plăceri a bogatului de mizeria și des-nădăjduirea săracului. Datoria bisericeii este de a deschide acest geam«.

Aceasta atmosferă de gândire a cercurilor înalte nu e individuală, ci comună în cercurile înalte din Anglia. Din scrierile poetului Goga aflăm, cum pe vremea petrecerii sale în casa lui Scotus Viator, acesta în fiecare săptămână consacreză o zi pentru întrunirea casnicilor săi, până la ultimul servitor, în care întrunire familiară se cetește și explică părți alese din Sfânta Scriptură cu explicații în cari stăpânul dă direcție gândirii și simțirii casnicilor săi, cu alte cuvinte le face educația religioasă-morală. În pilda aceasta își află împlinirea îndrumarea apostolului Pavel către Filimon, ca să primească

în casa sa pe Onisifor nu ca pe un sclav, ci ca pe un semen al său, frate întru Hristos, drept dovadă că aceasta înaltă concepțiune creștinească despre raportul dintră stăpâni și servitori este accesibilă și în cea mai înaltă societate a zilelor noastre, cum este înalta societate engleză.

Între cunoștințele scriitorului acestor șire eră o damă din Edinburg, care petrecea în Germania. Mereu se dorea acasă și între plăcerile ei cele mai mari de acasă figură: ascultarea predicilor preotului lor din Edinburg a căror lipsă o simțea în străinătate, și de săracii mei zicea, nu i-am văzut de mult și aș dori să-i mai întăresc și sufletește.

Am profitat de ocazia declarațiilor ministrului de finanțe din Anglia ca puncte de orientare în marea chestie socială ce-și seceră jertfele sale la noi și poate deveni fatală pentru noi, dacă nu ne vom îngrijii să facem puntea între diferitele clase, ce le avem și noi după chipul ființei noastre.

Biserica ne întrunește pe toți fără deosebire de clasă. Dar îndemnurile individuale și ocazionale nu ajung pentru înțelegerea tuturor, că biserica este centrul și a vieții noastre individuale și acelei sociale, trebuie să treacă aceasta în conștiința socială a neamului românesc, numai atunci va avea un pedestal existența lui.

Zidirea acestei conștiințe este problema noastră cea mare.

Biserica va face pace în suflete, chemați-o pe ea într'ajutor, zice ministrul Angliei, cum am zice noi: cine este bolnav să se arate preoților. Par că vedem renoite vremile când așa eră chemată la mântuire și la începutul creștinismului, societatea ajunsă la destrămare. Să renoim acest duh de a regenera societatea prin biserică.

Pe noi nu ne mai poate mântul nici o reformă socială, ci numai o regenerare a spiritului religios, care să penetreze întreagă ființa noastră cu toate manifestațiile ei.

Actele cultului divin și efectele lor.

Deși, pe urma evoluțiunii, sub restimp de veacuri, referințele de viață ale omului s'au schimbat, totuși firea i-a rămas aceeași. Căci oameni lipsiți de cultura inimei și necredincioși ca farizeii de odinioară întimpinăm și astăzi. Iar moravuri mai stricate ca acelea, cu cari se deprinde o bună parte din creștinii vremilor noastre, mai rar am putea afla la cei de demult. Cultura modernă e numai o spoială a sufletului, care în esență a rămas nefermentat, nefiind străbătut de firele preceptelor morale, cu cari se țese individualitatea creștinului adevărat. Dar nici acum nu lipsesc cei ispitiți de suferințe sufletești și trupești, cari recurg la ajutorul tainic al rugăciunii și la sfatul mângăitor al preotului. Deci, întocmai, ca pe timpul Mântuitorului. Și ce urmează de aici? Urmează aceea, că mijloacele, cu cari Mântuitorul și-a întemeiat biserica, iar Apostolii au lăsat-o preste tot pământul, nu

și-au pierdut valoarea, ci din contră: praxa pastorală ne convinge, că sacerdotul numai urmând exemplului acelora, va ajunge la succese analoage.

Noi știm, că Dl Hrs. a predicat oamenilor adevărul și le-a ajutat în lipse și suferințe; s'a rugat Tatălui pentru ai săi și chiar pentru vrăjmași; a iubit oamenii cum numai D-zeu poate iubi, încât pentru mântuirea lor s'a și jertfit pe sine. Iar pildei Lui, întru toate, i-au urmat și Apostolii. Ca unii, cari au înțeles măreția apostoliei, au împlinit mandatele Stăpânului: „Voi prietenii mei veți fi, de veți face câte v'am poruncit vouă“, și iarăși: „Exemplu v'am arătat vouă, că precum am făcut eu, și voi să faceți“.

Preceptelor Mântuitorului au urmat și ss. părinți când cu sistemizarea cultului divin, în cadrele lui, au susceput toate mijloacele, cu cari a operat Mântuitorul în economia mântuirii, ca și sacerdotul să urmeze întocmai.

Deși formele cultului sunt multe, indeosebi 3 acte mi-se par a formă esența: predica, rugăciunea și jertfa. Toate actele cultului împreună, dau expresiune sentimentului de pietate creștinească, către Dzeu, dar au și putere educativă. Cântarea bunăoară desvoaltă și nobilitează simțemintele omului, pecând rugăciunea îl pune în legătură directă cu D-zeu. Numai predica are rol didactic pronunțat. Ea se adresează inteligenței și țintește la înduplecarea vocii spre primirea adevărului și practicarea binelui. *De aceea, predica ar trebui să formeze centrul cultului divin.* De fapt însă, în biserica noastră, nu e așa, pentrucă nu se predică — cel puțin în măsura recerută. Și dacă să și predică, rar își ajunge efectul. La rândul lor și rugăciunile rostite de preot au mare putere asupra ascultătorilor, oferindu-le hrana sufletească, pe care o caută. Există apoi un soi de rugăciuni, cari au darul de a contribui la întărirea legăturii cu D-zeu și la perseveranța în credință. De aceea, asupra predicii și rugăciunii stăruiesc de astădată, făcând unele constatări pe baza praxei mele pastorale.

E cert, că predica în biserica noastră servește de parte integrantă a cultului divin. Dar dacă ar fi, ca credincioșii nostri să cerceteze casa Domnului, la anumit timp, anumit pentru predică: de bună seamă, preotul ar predică numai păreților. Ceeace atrage poporul la s. biserică este: rugăciunea și cântarea. Și eu aflui, că deși predica își are importanța sa deosebită, pentru educarea poporului, preste tot, în spirit moral-religios, totuși nu exerciază acea influință atrăgătoare din două cauze: ori poporului îi lipsește maturitatea pentru aceea, ori gustul pentru a-se înduleci de lucruri edificatoare, nu i-s'a desvoltat. Că numai acestea pot fi cauzele, se poate proba cu exemple din biserică de aceea, unde public inteligent, merge anume la biserică, ca să asculte predici la predicatori distinși.

Cu toate acestea și în biserica noastră, și tocmăi la poporul de rând, în cadrele ritului nostru, predica își ajunge scopul, dacă e predată bine, și e acomodată gradului de desvoltare a poporului, dar atingând corzi de acelea, cari duc direct la inima ascultătorilor. Corzile acestea se pun în vibrație, prin toate evenimentele, cari, după natura lor, impresionează inima și pun în mișcare voința. Preotul, care nu scapă ocaziuni de acestea, fără a predică, a cucerit inimile și le-a făcut accesibile pentru primirea adevărului. Așa, d. e. cazuri de secetă, de esundări, cutremure de pământ, epidemii, nenorociri, festivități de bucurie ș. a. asemenea, ofer abundant și interesant material pentru întărirea credinței și moralei. Nu voi uita nici odată prelegerea unui iubit profesor, carele într'o oră de pastorală ne-a enarat, cum în calitate

de protopop, într-o excursiune la o comună, a secerat succes neașteptat, prin predică, ce a ținut-o sub impresia unei ploii torențiale împreună cu fulgere și trăsnete. Și praxa mea pastorală m'a adus în poziția să pot confirma un adevăr ca acesta. Din acestea urmează că toată predică, potrivită momentului, ce o ține preotul, la astfel de ocaziuni, e în stare a vindeca toate ranele sufletului și a stimula voia creștinului spre practicarea binelui.

Dar, și în privința rugăciunii, praxa pastorală ne servește cu cazuri, în cari preotul cu rugăciunea cucerește inimile. Sărmanul bolnav, torturat de boala chinuitoare, recurge la ajutorul preotului să-i facă rugăciune, în speranța că-i va alina durerea și-i va aduce vindecarea. Și care preot oare, cetind rugăciunea asupra unui bolnav, nu-i va dori din inimă în sănătoșare? Această i-o dictează doară însași ambițiunea, ca rugăciunea sa înaintea lui D-zeu, să nu fie ca jertfa lui Cain. Și dacă se întâmplă, că bolnavul se scoală, o îndoită mângâiere se întâmpină. Bucurie simte bolnavul, dar o legitimă satisfacție și preotul. Intocmai ca medicul, cărui i-a succes prin iscusința sa, să scape pe un bolnav din ghiarele morții. Și ce urmează de aici? Cazuri de acestea potențiază alipirea credincioșilor către preot, întăresc credința și cristalizează iubirea fiului către părinte. În necazuri și strămătorii, credința îl îndreaptă pe om la ajutorul Celui de sus. Așa au făcut bolnavii, cari au mers la Isus, așa face și poporul nostru, când recurge la rugăciunea preotului. Cazuri de acestea, când creștinii se vindecă pe urma rugăciunii preotului, mai ales în timpul de față, mi-se par de o deosebită importanță. Credinciosul, care s'a vindecat de boala trupescă în așa chip miraculos, nici odată nu se va face „nazarean“ sau „pocăit“, și nici cei de aproape ai lui, pentru că ei privesc pe preotul lor de o persoană sfântă.

Dacă poate stă lucrul așa, precum de fapt este, în vremile noastre atât de mohorite, ar fi de dorit, ca preoții noștri, deosebit pe acele locuri, unde credincioșii sunt dedați a-le implora rugăciunea, să fie înzestrați și cu alte daruri, cari promovează vindecarea. Constat, că în majoritatea locurilor, poporul nostru nu recurge la medic, chiar dacă e aproape. Dar, în genere luat, la Români, în puține locuri se află medicul aproape. Și sunt o mulțime de boale, provenite din răceală ori escese, și în cazuri de acestea preotul poate ajuta mult cu sfatul. De aceea doară se și propune Higiiena în seminarii, ca să se folosească de ea în viața practică. Și ce nu ar ști, poate să mai învețe.

Eu cred a-mi împlini numai o datorie, înfățișându-le de model, fraților mei preoți, pe părintele preot-stavrofor, Ioan Popescu din Balta, județul Mehedinț, în România. Acest preot, pe care un revizor școlar d'acolo, mi-l-a prezentat cu cuvintele: „lată medicul popular“, concrescut cu poporul, i-a studiat cauza sanitară și a constatat, că neștiința și ignoranța produc boale și moarte. Și plecând dintr'un punct de vedere pastoral mai înalt, cu stăruința omului, ce luptă pentru un ideal, a jertfit timp și energie multă, până și-a adunat toate cunoștințele de lipsă pentru a ști află cauzele boalelor și a face aplicarea tratamentului de vindecare. A studiat medicina populară și a consultat opuri medicale. Pe această cale — precum însuși îmi enara — a mântuit mulți oameni dela moarte. Experiențele sale, le-a cuprins într-o carte intitulată: „Doctorul săteanului“, care a fost aprobată de ministrul de culte și premiată. E scrisă pentru preoți și popor. Pe mine m'a onorat cu 2 exemplare și constat,

că e un mărgăritar al Higienei populare*) și o decoare a bibliotecilor populare. Ceice doresc s'o aibă, dintre frații preoți, ca să-i tragă folosul, o pot comanda dela autor.

Să urmăim Stului Pavel, făcându-ne tuturor toate, ca să-i dobândim.

Nicolae Crișmariu.

„Advenștii de ziua a 7-a“ sau „Societatea evangelică de ziua a 7-a“.

Patria advenștilor este America de nord. Un farmer cu numele William Miller (născut la anul 1782), care eră din început deist, se alipi la anul 1816 de secta Baptiștilor și începu să facă studii apocaliptice. Din cartea profetului Daniil c. 8, v. 14, unde se spune: „Pânăce vor trece 2300 seri și dimineți, sanctuariul se va sânti din nou“, deduse el dând zilelor înțelesul de ani, că a doaua venire a Domnului va află loc în anul 1884. Cu aceea prezicere el se însinuă înaintea publicului mare la anul 1832 și reuși să-și câștige mulți aderenți, mai ales între Baptiști. Aderenții săi se numiau acuma Advenști, adecă oameni, cari așteaptă a doaua venire a Domnului (adventus). Apropiindu-se anul 1844 Miller se simți înedmnat de a fixa timpul venirii a doua a Domnului pe una din zilele între 21 Martie 1843 și 21 Martie 1844. În iarna anului 1843/4 iritarea aderenților lui își ajunse culmea. Trecând însă și ziua de 21 Martie 1844, fără ca să fi venit Domnul, Miller mărturisî în public, că s'a înșelat în calculul său. Dară un alt advenștist cu numele S. S. Snow știu să atragă atenția spiritelor iritate asupra unui alt termen sigur, ș. a. ziua de 22 Octomvrie 1844 ca aceea zi în care va veni Domnul. Miller eră încontra, dară în fine a cedat și ș'a încrezut în datul acest nou. Cu cât se apropiă mai tare ziua indicată, cu atât mai puternic răsună „adevărutul glas de miazănoapte: în scurtă vreme vine Domnul“. Unii își lăsară pânile neștrânse pe câmp, alții își vândură casele și locurile. Sara și ziua de 22 Octomvrie 1844 trecu fără ca să vie Domnul. Decepționați unii întoarseră acuma advenștilor spatele. Majoritatea advenștilor însă rămase credincioasă și încercară să deie locului menționat din cartea Daniil altă interpretare. Miller declară acuma definitiv, că vede, că sa înșelat întru calculul său, fără să știe cum, dară că susține și mai departe, că „Domnul va veni în curând“. Aderenții lui luându-l în scut ziceau, că calculul lui Miller a fost bun, dară dânsul s'a înșelat, când a zis, că cuvintele lu Daniil: „Sanctuariul se va sânti din nou“ s'ar raportă la curățirea pământului prin foc în ziua venirii a doaua a Domnului. Cuvintele aceste ar avea să se înțeleagă așa, că Domnul și-a început dejă judecata sa asupra casei sale, adecă asupra credincioșilor săi prin faptul, că i-a lăsat să aștepte înzădar ziua de 22 octomvrie, când avea să vie a doua oară. Dară Baptiștii îl eschid acuma pe Miller și totașa pe aderenții săi din sânul lor, iară Advenștii formează din acest timp înainte comunități proprii, fără ca aceste să steie în legături mai intime unele cu altele. Din cauza aceasta nici nu s'a putut evita, ca să nu se ivească între dânsii diferite păreri divergente. Ei se bifurcă mai întâiu în 2 ramuri principale: „Advenștii de ziua dintâi“ sau „de Duminecă“ și „Advenștii de ziua a 7-a“ sau „de Sâmbătă“.

*) Prețul e: 60 bani, plus porto.

Cei dintâi se impart iarăș în mai multe ramuri secundare: Advetiștii evanghelici, creștinii adventiști, comunitatea de viață adventistă și adventiștii generațiunii viitoare de oameii. Intre ramurile aceste există păreri divergente cu privire la nemurire și soartea celor nedrepti și felul împărăției celor 1000 de ani, care o va înființa Domnul, după cum cred dânșii, la a doua a Sa venire. Toți cred însă în apropiata a doua venire a Domnului, toți își bazează credința lor numai pe s. Scriptură, toți pledează pentru botezul celor adulți și desființarea confesiunilor bisericesti. Ramurile aceste numără însă puțini aderenți în țările Americane. În Europa ei nu joacă nici un rol.

Mult mai însemnat este ramul al doile principal al Adventiștilor „Adventiștii de ziua a 7-ea“. Ei s'au răspândit și peste Europa și desvoaltă aici o propagandă destul de energetică. Pe ei îi caracterizează faptul, că serbează Sâmbăta în loc de Dumineca. Îndemnul de a serba Sâmbăta în loc de Duminecă a venit în anul 1846 prin un anumit Ioseph Bates, un fost căpitân de corabie. Seniorul Adventiștilor de pe atunci Iames White și soția sa au primit propunerea aceasta, ce li s'a făcut, așa că dânșii pot trece cu drept cuvânt ca întemeietorii „Adventiștilor de ziua a 7-ea“. Mai ales Doamna White își dobândi mari merite pentru comunitatea acestor Adventiști prin viziunile, ce le avu: Așa să fi aflat ea într'o viziune, că „dacă s'ar fi serbat adevărata zi de Sâmbăta, n'ar fi existat nicicând vre-un necredincios sau vre-un atheist;“ Adventiștii de ziua a 7-a au fost aceia, cari au interpretat locul profetului Daniil în acel fel, că anul 1844 ar fi începutul judecării, ce o ține Domnul asupra casei sale. Ei țin la serbarea zilei de Sâmbăta cu o tenacitate admirabilă. Când cer vre-o funcțiune oarecare, ei pretind „să fie liberi Sâmbăta“. Un funcționar al Statului se lipsește de funcțiunea sa numai pentru a putea serba ziua de Sâmbăta. Militarii se lasă arătați și duși înaintea tribunelor militare, pentru că nu voiesc să facă serviciu în zilele de Sâmbăta. Pelângă aceasta ei îndatinează de a împărtași oleungerea, ce de altfel nu o întimpinăm la protestanți. Cu serbarea euharistiei ei imbină spălarea picioarelor, ei sunt nefumători și dela anul 1863 nainte pledează și pentru o „reformă igienică“ în mâncare și îmbrăcăminte. Mulți dintre ei sunt vegetariani și abstinenți ferindu-se de băuturi și de ceaiu și cafea. Ei s'au răspândit mai ales peste America de nord. De anul 1858 înainte, de când s'a introdus la ei dejma (zechiuala), s'a pus baza pentru existența materială a acestei secte. În cei 6—8 ani, ce au urmat, ei s'au și organizat. În fruntea lor stau conferințele provinciale și cele ale statelor sau conferințele de uniune, iară conducerea centrală o are în mâinile sale o conferință generală pentru America și una pentru Europa. Mai intenzivă a devenit propaganda Adventiștilor de ziua a 7-a mai ales dela anul 1885 înainte Doamna White a făcut o călătorie mare de inspecțiune prin Germania, unde se află sediu conferinții de uniune a Adventiștilor de ziua a 7-ea. În legături cu Adventiștii din Germania stau și cei din Svițera, Austria, Rusia, țările balcanice și România. Propaganda se face prin predicatori, colportori și școli sabatice. Centrul Adventiștilor eră până la anul 1895 orașul Basel, deatunci înainte Hamburg. În Friedenau, în Saxonia, Adventiștii de ziua a 7-ea posed un sanatoriu și o fabrică de victualii, a cărei venit curat servește pentru propaganda adventistă. În serviciul propagandei adventiste pare, că stă societatea de lectură mai multă lumină („Leseverein Mehr Licht“) din Viena, a cărei statute au fost aprobate înainte cu 2 ani în bună credință din partea c. r. Ministeriu de interne. „Candela“.

Convocări.

P. T. membrii ordinari, fondatori și ajutători ai reuniunii învățătorilor gr.-or. români din protoprezbiteratul B.-Comloșului sunt poftiți a lua parte la adunarea generală a despărțământului ce se va țineă Vineri la 1/14 Iunie 1912 în comuna Ecica-română.

Ordinea de zi:

1. La 8 oare asistarea la celebrarea chemării Duhului Sfânt.
2. Deschiderea adunării.
3. Constatarea prezenților.
4. Raportul comisarului conzistorial cu privire la cele observate la examen.
5. Raportul comitetului, cassarului și bibliotecarului.
6. Prelegeri practice din Aritmetică:
 - Cl. I. adunarea de Ludovic Cioban.
 - Cl. II. subtragerea de Ștefan Ștef.
 - Cl. III. și IV înmulțirea frânt. zecimale Valeria Magdu.
7. Eventuale dizertații.
8. Critica asupra prelegerilor practice.
9. Propuneri și interpelări.
10. Defigerea locului ținerii proximei adunări.
11. Alegerea V. președintelui.
12. Închiderea adunării.

Sân-Miclăușul-mare, din ședința comitetului ținută la 19 Aprilie (2 Maiu) 1912.

Atanasiu Lipovan,
notar.

Petru Băran,
președinte.

Despărțământul protopopesc Bateni al reuniunii învățătorilor români dela școalele populare conf. ort. rom. din protopopiatele aradane I—VII își va țineă adunarea de primăvară Vineri în 25 Maiu (7 Iunie) a. c. în comuna Moneasa în localitatea școalei eventual în sala de la băi, la care toți membrii și binevoitorii școalei, sunt poftiți a participa.

Programa:

1. Chemarea Duhului Sfânt la oarele 10 a. m.
2. Cuvântul de deschidere.
3. Constatarea membrilor prezenți.
4. Raportul biroului.
5. Raportul comisiunilor esmise.
6. Raportul comisarului asupra examenelor, eventual conferința metodologică.
7. Prelegere practică din Slöd de Liviu Dublea, eventual alte dizertațiuni.
8. Propuneri și interpelări.
9. Fixarea proximei adunări.
10. Restaurarea biroului.
11. Autenticarea protocolului.
12. Încheiere.

Bodești, la 7/20 Maiu 1912.

Nicolae Boșcain,
președinte.

I. Borlea,
secretar.

CRONICA.

Apel! Toți acei P. St. și iubiti colegi, cari au depus examenul de cvalificațiune învățătorească la institutul pedagogic-teologic gr.-ort. român din Arad, în 1902, sunt rugați a m-i comunica urgent adresa lor, — spre a putea intra în corespondență cu fiecare

în parte. În urma însărcinării primită pe timpul absolvirii, — dela iubiiții colegi, dorește a-i consulta cu privire la contemplândă intrunire colegială carea în virtutea hotărârii noastre de atunci, urmează a se ținea în vara anului 1912. Rog pe fiecare coleg, să-mi comunice locul unde e stabilit și ocupațiunea sa, în legătură cu aceasta a mi-se comunica, care termin îl crede dânsul de cel mai potrivit pentru ținerea intrunirii colegiale. Observ aici, că fiecare coleg e rugat a-și da bine seamă, ca nu cumva în timpul, pe care dânsul și l'a ales, să fie reținut. — După ce voi fi în măsură a cunoaște părerile P. St. și iubiiților colegi, voi face și „Convocarea“ pe carea voi da-o publicității și o voi comunica-o cu fiecare, pe calea corespondenței. Sacosul-unguresc, la 24 Maiu 1912. Cu dragoste frățească: Petru Savi, Inv. gr.-ort. rom.

Moșea sf. Sofii, cea mai măreață biserică ortodoxă de odinioară, e amenințată de câțiva ani, să se dărâme din cauza împrejurărilor, dar mai vârtos în urma multelor cutremure de pământ. Ear Turcii, a căror moșee este acum, nu par a-și bate capul cu ea. Numai în timpul mai nou — după cum scriu unele ziare — guvernul turcesc a hotărît jertfirea unei sume de câteva milioane, pentru a o restaura din temelii. Intre împrejurările de azi am regretă foarte mult, dacă s'ar nimici aceasta scumpă reminiscență a bisericii noastre, de care ne leagă multe amintiri și tot atâtea speranțe.

Centenarul lui Barițiu. A doua zi de Rosale s'a serbat în Brașov cu multă solemnitate aniversarea centenarului nașterii lui Bariț. S'a început cu un parastas oficiat în biserică sf. Nicolae de protopopul local. După parastas reprezentății presei române s'au întrunit în Redacția „Gazetei“ unde consfătuindu-se au luat anumite hotărâri în scopul augmentării „fundațiunii pentru ajutorarea ziariștilor români din Ungaria“; iar la 6 ore seara s'a început festivalul comemorativ cu un public ales. O conferință a d-lui S. Moldovan a făcut cunoscută vieața și activitatea plină de merite a lui Bariț. Corul măestrului G. Dima condus cu cunoscuta-i pricepere a fascinat publicul prin câteva compoziții de ale D-sale. A fost o comemorare demnă de amintirea marelui Gheorghe Bariț.

Pentru portul românesc. Cetim în „Românul“ nr. 106 următoarele: „Este un simptom al timpului că frumosul port țărănesc al femeilor române, perde mereu terenul. În multe locuri am văzut fetele de țăran îmbrăcate, de zile comune, în rochii peștrițe și de așa, că portul lor numai românesc nu se poate numi. În zile de sărbătoare portul românesc se împestritează cu bucăți de vestminte luxoase, cari nu sunt manufacturi de ale țărâncelor noastre. Față de acest simptom, noi doamnele și dsoarele române ar trebui să facem un astfel de gest, încât țărâncelor noastre să le deșteptăm dragostea și respectul față de portul nostru strămoșesc. — Aceasta după modesta-mi părere s'ar putea face în modul următor: dacă noi damele române am înființă o „Ligă“, ale cărei membre să fie obligate a purta costum național atât în zile comune cât și în sărbători. Pentru ca aceasta să fie cu putință, costumele să fie cât mai simple, dar cu gust și ieftine. — Membrele ligei să plătească o sumă anuală bagatelă, din care apoi să se premieze manufacturile acelor țărânce, cari vor fi judecate a fi mai originale românești, lucrate mai cu gust și mai ieftine. În fine, în ori și ce mod, ar trebui imitată o mișcare puternică pentru portul românesc al țărâncelor române. — La caz când modesta mea idee ar fi apreciată, voi mai reveni“. Propunerea aceasta frumoasă ar fi păcat să rămână ne luată în seamă de aceia atragem și

noi atențiunea îndeosebi intelectualilor dela sate ca cei înprimul rând îndatorați cu supravegherea a tot ce aparține țăranului nostru.

Mobila și cărțile vechi sânt primejdioase. Medical francez Dr. H. Moret a dovedit și scrie în „Journal de Médecine“ cu multă competență despre rolul însemnat ce-l au mobila și cărțile vechi ca ductori ai boalelor. O damă căpătase aprinderea de vine, trebui să stea mai multe luni în pat, iar în urmă se bolnăvi de difterie. În jurul ei nu se afla un caz de această boală, dar nici ea nu ș-a putut-o contrage, doar nu putea să iasă. Origina boalei eră enigmatică. Dr. Moret făcu cercetări și în urmă constată, că bolnava moștenise cu o lună mai nainte, mobile dela un neam, din apropiere, iar această rudenie avusese difterie. Alt caz se întâmplă cu fca unui medic, care încă se bolnăvi pe neașteptate de difterie, deși multă vreme nu eșise niciunde; tata ei încă nu tratase un pacient de această boală. În urmă se constată, că celalalt colega, dela a cărui văduvă cumpărase biblioteca, a murit în difterie, ș-o contrasese în exercierea oficiului. Dr. Moret e chemat la un copil, care nu părea a fi greu bolnav — diagnoză sigură însă nu putea face. A douazi se arată difteria. Nici aci nu eră în jur caz de această boală, copilul nu părăsise satul și nimene nu eșise de multă vreme Medical văzu pe patul copilului ziare din 1871, ce i-le dăduseră ca să se distragă. Ele erau dela o persoană ce le păstrase din această boală. Baccilii boalei adevă se așezaseră în acel an pe ziarele acelea și au viețuit până la data de acum. Presupunerea aceasta nu e dovedită pe calea bacteriologică, e însă probabilă. Mobile, ziare, stufe și perdele vechi pot transmite bacilii boalelor tot așa de bine ca și cărțile din biblioteci.

Concurse.

Pentru ocuparea postului de capelan temporal, pe lângă veteranul preot Antoniu Popoviciu din Ierșnic, tractul Belințului, se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“ din Arad.

Emolumentele împreunate au acest post sunt:

1. Jumătate din sesiunea parohială, constătătoare din 32 jughăre.

2. Jumătate din birul legal.

3. Jumătate din toate venite stolare legale.

Alesul va suportă toate dările publice după beneficiul său, și va catehiză la școala noastră din Ierșnic, fără altă remunerație.

Parohia e de **clasa a II-a**.

Reflectanții sunt poștiți a-și așterne petițiile, instruate conform legilor în vigoare. comitetului parohial din Ierșnic, pe calea oficiului protopopesic din Belinț (Temes-megy), în vre-o duminică sau sărbătoare a se prezentă în sf. biserică, spre a-și arătă îndemânătatea în cântare și tipic, eventual în serviciul dumnezeesc și în predică.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Gherasim Sêrb*, protopresbiter.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc-cantoral dela școala conf. gr.-ort. rom. din **Slatina-mureșană (Marossalatna)** prin aceasta se escrie concurs cu termen de recurgere de **30 zile** dela prima publicare în organul diecezan.

Salariul învățătoresc este: 1. Bani gata cor. 482.

2. 18 jughere pământ, a cărui venit anual să prețu-

este 120 cor. 3. Locuință în natură cu 2 odăi, cuină, cămară și supraedificate. 4. Grădină de legume. 5. Spese de conferințe 20 cor. 6. Scripturistică 10 cor. 7. Fa-mulație 12 cor. 8. Lemne pentru încălzirea saiei de învățământ și a locuinței învățătoarești după trebuințe. 9. Dela înmormântări, unde va fi poftit, fără liturgie 1 cor, cu liturgia 2 cor. 10. Dela parastas 50 fil.

Intregirea salarului la 1000 cor., precum și cvin-venalele s'au cerut dela stat. Alesul e îndatorat a providea cantoratul în și afară de biserică, precum și a instrui școlarii în cântările și ceremoniile bise-ricești.

Să obsearvă, că podul deasupra saiei de învățământ se rezervă pentru păstrarea bucatelor fondu-lui parohial, până când se va zidi local corăspunză-tor pentru acest scop.

Recursele ajustate conform Regulamentului și or-dinelor în vigoare să se susțearnă P. On. Oficiu pro-topresbiteral în Maria-radna, iar recurenții să se pre-zinte în sfta biserică din Slatina-mureșană, pentru a-și arăta desteritatea cantorală.

Slatina-mureșană, la 6/19 Maiu 1912.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Procopiu Givulescu*, prptoprezbiter, inspector școlar.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii III-a învățătoarești din **Boroșineu**, se escrie concurs, cu ter-min de **30 zile**, dela publicarea primă în foaia „Bise-rica și Școala“.

Venitele sunt: 1000 cor. salar fundamental; 12 cor. pentru scripturistică; 12 cor. pentru conferințele tractuale și 20 cor. pentru adunarea generală și 160 cor. ca relut de cvartir.

Cvinvenalele parohia nu le asigură dela sine.

Alesul va fi îndatorat a instrui elevii din clasa designată de comitetul parohial, precum și elevii de repetiție, la rândul său, apoi va avea se instrueze elevii săi în cântările bisericesti și să-i conducă la s. biserică la serviciile divine, având a ține însuși și strana regulat.

Recursele ajustate cu toate adnezele recerute și adresate comitetului par. din Boroșineu, să vor naintă Oficiului ppestic gr. or. rom. din Boroșjenő (Boroșineu) în termenul de sus, în care termen reflectanții sunt poftiți a se prezentă în careva duminică sau sărbă-toare în s. biserică, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Boroșineu, din ședința comitetului par. ținută la 6/19 maiu 1912.

Dr. Teodor Burdan
președintele comit. par.

Vasile Augustin
notarul com par.

În conțelegere cu: *Ioan Georgia* ppresbiter inșp. școl.

—□—

2—3

Pe baza autorizării Ven. Conzistor diecezan de sub Nrii 2252/1912 pentru îndeplinirea parohiei din **Lupești** devenită vacantă prin moartea fostului preot Parteniu Turcu, se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: 1. O sesiune întreagă de pământ la deal. 2. Birul și stolele legale. Eventuala întregire a dotațiunii dela stat.

Alesul va avea să supoarte toate dările publice după venitul parohial și să catehize elevii școlaei con-fesionale și pe cei ai școlaei streine, ce eventual s'ar înființă în comună.

Parohia este de **clasa a II-a**, dar în lipsă de re-

curenți de această clasă se admit și recurenți cu cla-sificațiune de cl. a III-a.

Recurenții sunt poftiți, ca recursele lor ajustate conform regulamentului în vigoare și adresate comite-tului parohial din Lupești, să le susțearnă în termenul concursual oficiului protopopesic din Maria-radna, iar dănșii să se prezinte — cu stricta observare a dispo-zițiunilor regulamentare — în sfta biserică din Lu-pești spre a se arăta poporului.

Dat în ședința comitetului parohial din Lupești dela 4/17 Aprilie 1912.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Procopiu Givulescu*, protoprezbiter.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala confesională rom. gr. or. din **Birchiș**, cu clasele superioare III VI se publică concurs cu termen de recurgere **30 de zile** dela prima publicare în organul „Biserica și Școala“ pe lângă următoarele emolumente:

1. Salar fundamental în bani 1000 cor.

2. Locuință în natură cu grădină de legume de $\frac{1}{4}$ jughere.

3. Pentru scripturistică 10 cor.

4. Pentru conferință 10 cor. Aceasta sumă o ca-pătă numai dacă participă la conferință, ceia ce are se dovedească cu act dela presidul conferinței.

5. Dela înmormântări în parohia I de ori ce ca-tegorie și în ori ce formă se săvârșește unde va fi poftit 1 cor.

6. Dela parastas din parohia I unde este poftit 40 fileri.

Cvinvenalele se vor cere dela stat.

De curățirea locuinței învățătorului pe din lăuntru și a curții (ocol) se va îngriji alegândul învățător.

Alegândul învățător conf. § 13 din Reg. pentru organizarea învățământului va avea să provadă canto-ratul în strana dreaptă și afară de sfta biserică la toate ceremoniile obveninde, se instrueze elevii școlari în cântările bisericesti, se conducă elevii în dumineci și sărbători la sfta biserică cu care se cânte cântările ceremoniale, susținând usul cu îmbrăcarea unor elevi la sfta liturgie și să țină prelegeri cu elevii de repe-țiție din parohia I, toate acestea fără alta remunerație.

Acei recurenți cari v'or produce atestat despre desteritatea de a instrui și conduce cor vor fi preferiți.

Recurenții sunt poftiți ca recursele ajustate con-form Regul. pentru organizarea învățământului, adre-sate comitetului parohial din Birchiș, se le subștearnă în termenul concursual la oficiul protopresbiteral din Lipova (Lippa) să se prezinte sub durata concursului în vre-o duminică ori sărbătoare la utrenie în sfta biserică spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Birchiș la 25 aprilie (8 maiu) 1912.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu protopopul tractual *Fabriciu Manuilă* inspector școlar.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea definitivă a postului de învă-țător la școala a III-a confesională gr. or. rom. din **Lipova** se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental în bani 1000 cor. 2. Lo-cuință liberă în edificiul școlaei. 3. $\frac{1}{4}$ jugher grădină spre folosință. 4. Pentru scripturistică 20 cor. 5. Pentru conferință învățătorescă 20 cor. 6. Venite stolare.

Pentru încălzirea și curățirea saiei de învățământ va îngriji comuna bisericască; curățirea locuințelor învățătoarești cade în sarcina învățătorului.

Alesul e îndatorat se prestee serviciile cantorlea în și afară de biserică având a conduce strana și a instrui elevii în cântările bisericești și a-i conduce regulat la slujba dumnezească; cei ce dovedesc că se pricep la instruire și conducere de cor vor fi preferiți.

Reflectanții au să-și aștearnă în termen legal concursule ajustate cu documentele prescise, adresate comitetului parohial din Lipova la P. On. Oficiu protopresbiteral în Lipova (Lippa) și să se prezinte în vre-o duminică ori sârbătoare în s. biserică spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Dat din ședința comitetului parohial gr. or. rom. ținută în Lipova la 15/28 aprilie 1912.

Dr. Alexandru Marta
președ. com. par.

Iuliu Onu
not. com. par.

Cu consenzul protoprezbiterului *Fabriciu Manuila*
inspector de școale.

—□—

3—3

Licitațiune minuendă.

Pentru edificarea de nou a sfei biserici ort. rom. din comuna **Sălăgeni** (Szelezsény p. Borossebes) conform planului și preliminarului de spese aprobat de V. Consistor sub Nr. 8170/909 se publică licitațiune minuendă cu termen de **5/18 iunie 1912** la 10 ore a. m. în sala școalei confesionale din loc.

1. Prețul de esclamară e 13914 cor. 09 fil. din care sumă reflectanții vor avea să depună un vadiu de 10% din prețul esclamat în bani ori în hârtie de valoare înainte de începerea licitațiunii.

2. Pentru participare nu poate să-și formuleze nici un reflectant nici un fel de pretenziune față de comuna bisericească.

3. Planul, preliminarul de spese și condițiile de licitare se pot privi de cătră reflectanți la oficiul parohial din Sălăgeni în orice timp. Condițiunile se vor publica înainte de începerea licitațiunii.

4. Spesele împreunate cu compunerea planului și a preliminarului de zidire le va suportă acel întreprinzător care va efectui lucrarea zidirei.

5. Comitetul parohial își rezervă dreptul de a da lucrarea în întreprindere fără privire la rezultatul licitațiunii aceluși reflectant, în care va avea mai multă garanță materială și morală.

Dat în ședința comitetului parohial ținută la 14/27 maiu 1912.

Iosif Cămpian
preș. com.

Ilie Motu
not. com.

În conțelegere cu: *Iuliu Bodea* adm. ppesc.

—□—

1—3

Pe baza rezoluțiunii Venerabilului Consistor dto 5/18 mai 1912 Nr. 2745/1912 prin aceasta se escrie concurs de licitațiune minuendă pentru darea în întreprindere a adaptării renovării s. biserici din **Moșnița** (protoprezbiteratul Timișorii) cu termen pe ziua de **22 mai (4 iunie) 1912** la 8 ore a. m., în școala confesională din loc.

Prețul de esclamară este 26.317 coroane 97 fil. Reflectanții vor avea să depună vadiu înainte de începerea licitațiunii 10% din prețul de esclamară, în bani gata ori în hârtii de valoare ce se primesc și la întreprinderile statului. Pentru participare nu poate nici un reflectant să formuleze vre-o pretenziune față de comuna bisericească.

Planul, preliminarul de spese și condițiunile de licitare se pot lua în privire de cătră reflectanți la oficiul parohial din Moșnița în orele de oficiu.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a da lucrările în întreprindere fără privire la rezultatul licitațiunii aceluși reflectant în care are mai multă garanță materială și morală.

Moșnița, 11/24 maiu 1912.

Comitetul parohial.

Cu consenzul protoprezbiterului: *Dr. Traian Puticiu.*

—□—

2—2

În urma ordinului Ven. Consistor gr. or. român din Arad Nr. 2976/911 prin aceasta se publică licitațiune minuendă pentru darea în întreprindere a lucrărilor de sculptură și de pictură artistică în internul bisericii nouă din **Timișoara-Fabric**, ce se va ține în școala de băieți din Fabric la **21 maiu (3 iunie) a. c.** la 3 ore p. m.

1. Prețul de esclamară: la lucrările de sculptură 12.559 cor. — la lucrările de pictură artistică 14000 coroane.

2. Reflectanții au se depună înainte de începerea licitațiunii vadiu de 5% din prețul de esclamară în în bani gata sau în hârtii de valoare acceptabile.

3. Planurile, preliminarile precum și condițiunile pentru licitațiunea minuendă se pot vedea la oficiul parohial din loc.

4. Pentru participarea la licitațiune sau pentru vederea celor de sub punctul 3. reflectanții nu pot să-și formeze nici un drept de diurnă sau spese de călătorie.

5. Comuna bisericească își rezervă dreptul de a da în întreprindere lucrările, aceluși reflectant, în care va avea mai multă încredere, fără privire la rezultatul licitațiunii.

Timișoara-Fabric la 12/25 maiu 1912.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Dr. Traian Puticiu* ppbiter.

—□—

2—2

Pentru zidirea din nou a cancelăriei oficiului protopopesic din **Világos** (Șiria) prin aceasta se publică licitațiune minuendă pe ziua de **9 iunie st. n. 1912** 3 ore p. m. care se va ține în localitatea oficiului ppesc din Șiria, unde afară de licitațiunea minuendă verbală și după terminarea aceleia, imediat se vor desface și eventualele oferte închise. Atât reflectanții cari vor lua parte la licitația verbală cât și cei cu oferte închise au a depune la oficiul ppopesic din Világos respective a adnexă la ofert, vadiu de 10% dela prețul de esclamară de: 4466 cor. 58 fil.

Planul, preliminarul de spese și condițiunile de licitațiune, se pot vedea la oficiul ppopesic din Șiria în oarele oficioase.

Pentru studiarea actelor de mai sus ori participarea la licitațiune, licitanții nu-și pot formulă nici un drept la diurnă sau spese de călătorie.

Világos (Șiria) la 8/21 Maiu 1912.

Mihail Lucuța,
ppop. rom. ort.

—□—

2—3

La Librăria Diecezană din Arad se află de vânzare: Propise (Corecte) de examen à Cor. 1-20 fil. suta bucăți plus porto postal — 30 fileri.

Librăria Diecezană

Arad, strada Deák-Ferencz Nr. 35.

Mare depozit în ornate, recvizite bisericesti și anume:

ORNATE (odăjdii) în cele mai variate execuțiuni după ritul bisericeii ortodoxe române, ♦ dela 50—1000 Coroane. ♦

POTIRE de aur, argint, bronz aurit, sau argintat dela ♦ 36 până la 200 Coroane. ♦

CRUCI pentru altare, pentru funcțiuni, din tot soiul de metal și lemn dela 4—100 Cor.

CĂDELNIȚE de bronz și argint dela 20—100 Coroane

CANDELE de argint dela ♦ 6 până la 100 Coroane. ♦

DISC cu stea de bronz și aur, dela 15 până la 50 Cor.

LITIER de tinichea și argint dela 60 până la 100 Cor.

CUTIE pentru mir și pentru cuminecătura celor bolnavi, din argint, cu prețul de 34 Cor.

ICOANE pictate pe pânză în diferite colori și mărimi, dela 8 până la 100 Coroane.

PRAZNICARE pe lemn ori tinichea dela 9—50 Cor.

EVANGHELIA cu litere latine și cirile legate mai simplu dela 24—40 Cor., în legătură mai fină 50—150 Cor.

APOSTOL, Octoichul cel mare, Ceaslov, Cazania, Mineile pe 12 luni, Moltvelnic cu litere latine sau cirile și cu toate celelalte necesare bisericilor noastre. La dorință servim la moment cu informațiuni ♦ și deslușiri mai detaliate. ♦

Cu stimă :

Librăria Diecezană.